

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno diplomanta: **Roman Lukáč**
Téma práce: **Právně-teoretická analýza omezení způsobilosti k právnímu jednání soudem**
Rozsah práce: **65 stran (včetně seznamu literatury a cizojazyčného resumé 73 stran)**
Datum odevzdání práce: **29. července 2013**
Vedoucí diplomové práce: **doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.**

1. Aktuálnost tématu:

Otázka omezení způsobilosti k právnímu jednání soudem je otázkou, která je aktuální nejenom v souvislosti s novým občanským zákoníkem, nýbrž i s právní úpravou obsaženou v mezinárodních dokumentech, jakož i zejména s nálezy ústavního soudu, které se této problematiky dotýkají.

2. Náročnost tématu a metoda zpracování:

Právní subjektivita a svéprávnost člověka jsou obvykle chápány jako instituty úzce spojené s občanským právem. Takovéto úzké pojetí však není správné. Limity pro omezení svéprávnosti jsou totiž dány nejen právem ústavním, ale i právem mezinárodním. Právně teoretická analýza těchto institutů je tak nepochybně náročnější z tohoto celkového pohledu, než jen z pohledu práva občanského. Zároveň však vyžaduje i znalost platné právní úpravy v civilním právu, a to jak té dosavadní, tak té, která již brzy začne platit.

3. Kritéria hodnocení práce a struktura práce:

Práce se kromě úvodu a závěru člení na čtyři kapitoly. V první kapitole kandidát obecně vymezuje z právně filozofického hlediska základní pojmy, jako je pojem osoby a jejího vztahu k člověku, právní subjektivity a jejího vztahu k způsobilosti k právnímu jednání (svéprávnosti). V tomto kontextu diplomant také vysvětluje přístup k právní subjektivitě a svéprávnosti z hlediska platného práva. Správně přitom začíná u práva ústavního a teprve potom se dostává k právu soukromému, a to jak dosud platnému občanskému zákoníku, tak občanskému zákoníku, který vstoupí v účinnost od 1. 1. 2014.

Druhá kapitola se věnuje omezení způsobilosti k právnímu jednání ex lege. Konkrétně jde o právní jednání osoby před dosažením zletilosti nebo jednání osoby v duševní poruše. (Přestože je způsobilost těchto osob omezena zákonem, k ingerenci soudu i v těchto případech dochází, neboť soud ex post posuzuje platnost či neplatnost učiněného právního úkonu s ohledem na způsobilost nezletilce nebo existenci duševní poruchy.)

Třetí a čtvrtá kapitola představují vlastní jádro předložené diplomové práce. Ve třetí kapitole se diplomant nejprve zabývá omezením a zbavením způsobilosti podle dosud platné a účinné právní úpravy. Systematicky zde nejprve popisuje institut zbavení způsobilosti k právním úkonům, omezení způsobilosti k právním úkonům, jakož i ustanovení opatrovníka v těchto případech. Následně si klade otázku, zdali je dosud účinná právní úprava v souladu s ústavním pořádkem ČR. Na základě testu proporcionality, jakož i praxe českých soudů, které až příliš často sahají ke zbavení způsobilosti k právním úkonům, dospívá diplomant

k závěru, že tento institut je protiústavní. V poslední části této kapitoly se věnuje implikacím, které plynou ze zbavení způsobilosti k právním úkonům ve veřejnoprávní oblasti. Za velmi podnětné považuji z tohoto hlediska jeho úvahy ohledně ztráty volebního práva v důsledku zbavení způsobilosti k právním úkonům.

Ve čtvrté kapitole diplomant popisuje a hodnotí právní úpravu omezení svéprávnosti a jeho alternativ v novém občanském zákoníku. Nejprve se zabývá tzv. podpůrnými opatřeními při narušení schopnosti zletilého právně jednat. Mezi tyto instituty se řadí tzv. předběžné prohlášení, nápomoc při rozhodování, zastoupení členem domácnosti a ustanovení opatrovníka bez omezení svéprávnosti opatrované osoby. Za podnětné považuji diplomantovy úvahy ohledně konkurence těchto institutů a jejich vzájemného vztahu. V další části je popis institutu omezení svéprávnosti podle NOZ. Diplomant kladně hodnotí, že podle NOZ již nebude možné člověka zcela zbavit způsobilosti k právnímu jednání, nýbrž ho pouze omezit. Diplomant též správně upozorňuje na komplikovanou otázku vztahu současné a nové právní úpravy. V této souvislosti se dosavadní institut zbavení způsobilosti k právním úkonům promění v omezení způsobilosti k právnímu jednání v nejvyšší přípustné míře, tj. až na způsobilost jednat v běžných záležitostech. V poslední části této kapitoly se diplomant zabývá institutem opatrovníka a opatrovnické rady podle nového občanského zákoníku.

Strukturu práce považuji za správnou a logickou. Vysoce hodnotím, že diplomant vždy nejprve popisuje konkrétní institut a jeho právní úpravu podle dosavadní a podle nové právní úpravy a následně tuto úpravu hodnotí na základě srozumitelné argumentace. Upozorňuje na nedostatky dosavadní právní úpravy, nevyhýbá se však ani úvahám nad nedostatky a potenciálními problémy, které přinese úprava účinná od 1. 1. 2014.

4. Práce s prameny a formální úroveň práce

Vlastní text práce je obsažen na 65 stranách, což je zcela přiměřené tomuto typu kvalifikační práce. Práce korektně pracuje s příslušnými prameny, tj. komentářovou literaturou, odbornými články, důvodovou zprávou k NOZ a zejména též s judikaturou Nejvyššího a Ústavního soudu. Zpracování judikatury a její hodnocení považuji za zvlášť zdařilé. Diplomová práce obsahuje více jak 100 poznámek pod čarou, což považuji za přiměřené. Z formálního hlediska lze práci vytknout občasné gramatické a stylistické chyby, které však nijak nesnižují obsahovou hodnotu práce.

5. Závěr

Kandidát na předložené diplomové práci pracoval více než rok, dílčí výstupy svého bádání průběžně konzultoval s vedoucím diplomové práce a práci několikrát přepracovával. Výsledkem je logicky strukturovaná práce, která srozumitelně shrnuje a hodnotí dosavadní právní úpravu, jakož i úpravu, která nabude účinnosti od 1. 1. 2014.

Domnívám se, že práce splňuje všechny předpoklady k tomu, aby byla úspěšně obhájena.

V Praze dne 4. srpna 2013

.....
doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.
vedoucí diplomové práce